

Члан 5.

(Одговорност субјекта у пословању са храном)

- (1) За декларисање упаковане хране одговоран је субјект у пословању са храном који је први ставља на тржиште (произвођач или онај који је справља и пакује; увозник или трговац који препакује храну за даљу продају, поновни извоз или само за даљу дистрибуцију увезене хране).
- (2) Субјект у пословању са храном који препакује храну, намијењену за даљу продају, поновни извоз или само за даљу дисрубуцију, дужан је поред навођења података са оригиналне декларације, са свим елементима, обавезно навести и датум препаковања.

ДИО ТРЕЋИ - САДРЖАЈ ДЕКЛАРАЦИЈЕ

Члан 6.

(Подаци у декларацији)

- (1) Декларација упаковане хране мора да садржи следеће податке:
  - a) назив под којим се храна продаје и трговачко име ако га храна има;
  - b) листа свих састојака;
  - c) количину одређених састојака или категорију састојака;
  - d) нето количину, у јединицама за запремину (за течност) или масу за упаковану другу храну, изражену у мјерним јединицама које се користе у Босни и Херцеговини;
  - e) рок употребе;
  - f) услове чувања и складиштења хране, по потреби, односно ако могу утицати на трајност хране;
  - g) назив и адресу произвођача или онога који храну пакује и/или ставља на тржиште;
  - h) за увозне производе, осим назива и пуне адресе произвођача, пун назив и адресу сједишта увозника, земљу поријекла ("**произведено у...**") и земљу из које је храна увезена ("**увезено из...**");
  - i) упутство за употребу, по потреби ради правилног коришћења;
  - j) за пића, количину алкохола по запремини, ако садрже више од 1,2 vol. % алкохола;
  - k) ознаку серије или лота хране;
  - l) категорију квалитета или класу производа ако храна по посебним прописима подлијеже категоризацији или класификацији.
- (2) Пуна адреса произвођача и пун назив и адреса сједишта увозника из става (1) тачка h) овог Правилника мора обавезно садржавати: мјесто, улицу и кућни број, а може садржавати и број телефона, број поштанског претинца и адресу електронске поште.
- (3) Декларација хране мора, осим података прописаних овим Правилником, садржавати и друге податке и појединости које се односе на ту храну, уколико је то прописано посебним прописима (нпр. тврдње о храњивим односно биолошким и енергетским вриједностима, бар-код, контролни ветеринарски број и сл.).
- (4) Посебни прописи обиљежавања односе се на:
  - a) генетички модификовани производи (ГМО) или производи који садрже или су произведени од ГМО-а;

- b) храну за посебне прехранбене потребе (храна за бебе, дијетална храна, храна за смањење тјелесне тежине, храна за спортисте итд.);
- c) адитиви (мора се назначити категорија адитива, назив или Е-број);
- d) материјал који долази у контакт са храном (амбалажа и материјал за паковање мора бити означен текстом, изразом или ријечима: "**за контакт са храном**" или симболом са "**чашом и виљушком**");
- e) одређене врсте производа (какао и чоколадни производи, мед, шећери, воћни сокови, мармеладе, природна минерална вода, брзо замрзнута храна итд.);
- f) супстанце које могу изазвати алергију (нпр. алкохол), састојак се мора јасно назначити на декларацији са: "**садржи... назив састојка**";
- g) декларисање "халал производа" и појам "халал система" се дефинише посебним прописом у складу са Codex Alimentarius и генералним смјерницама за коришћење израза и појма "халал".

Члан 7.

(Земља поријекла)

- (1) Земљом поријекла сматра се земља у којој је производ произведен, односно земља у којој је храна подвргнута технолошком процесу који је битно промијенио њена својства.
- (2) Земља поријекла наводи се и другачије у случају хране за коју је то прописано посебним прописима који се односе на ту храну и под условом потпуне обавијештености потрошача.

Члан 8.

(Изузеци у навођењу листе састојака и рока употребе)

Изузетно од одредаба члана 6. став (1) тачка b) и e) овог Правилника, дозвољена су одступања у навођењу листе састојака и рока употребе одређене врсте хране, ако је то утврђено посебним прописима који се односе на ту храну и под условом потпуне информисаности потрошача.

Члан 9.

(Декларисање и изузеци у декларисању)

- (1) Декларација из члана 6. став (1) овог Правилника мора се налазити на амбалажи упаковане хране, бити причвршћена на амбалажу тако да се не може лако одвојити и скинути, нити се ти подаци смију уклањати или мијењати на било који начин.
- (2) Изузеци од одредаба става (1) овог члана су:
  - a) упакована храна намијењена крајњем потрошачу која је стављена на тржиште прије продаје (нпр. мале чоколаде, упаковани колачи и слично, у авионима, хотелима и др.);
  - b) упакована храна намијењена снабдијевању угостиољских објеката и институција (школе, болнице, обданишта, установе социјалне заштите и друге) у сврху припреме, обраде, резања или расподеле.
- (3) Декларација на амбалажи у којој се храна ставља на тржиште мора садржавати најмање назив хране, рок употребе назив и адресу произвођача или онога који храну пакује и/или ставља на тржиште, а гдје је то потребно и друге податке прописане посебним прописом.
- (4) Изузетак од одредаба става (1) овог члана су и:

- a) храна упакована у боце које су намијењене поновној употреби, са неизбрисивим ознакама и које немају наљепницу, обруч или привјесак;
  - b) храна упакована у амбалажу чија је највећа површина видног поља мања од 10 cm², мора бити означена са најмање: назив хране, нето количина (количина пуњења), рок употребе и гдје је примјениво, постотак (%) алкохола ако прелази количину од 1,2 vol.% алкохола, за производе који садрже алкохол;
  - c) храна у збирном паковању појединачне нето тежине до 100 g или 100 ml могу се навести само сљедећи подаци: назив под којим се храна продаје, нето количину, датум производње и паковања те рок употребе, под условом да су остали подаци наведени на збирном паковању.
- (5) Сви подаци прописани чланом 6. овог Правилника у случајевима из става (2) и (3) истог члана морају бити наведени у пропратном документу, који мора бити отпремљен прије испоруке хране или непосредно с њом и морају се дати на увид потрошачу у случају његовог захтјева.
- (6) Декларисање се не примјењује на ненамјерно присуство генетички модификованих организама (ГМО) у конвенционалној храни, под условом да то присуство није веће од 0,9% било којег састојка или саме хране, а односи се само на оне ГМО и модификације које имају дозволу за стављање у промет.

Члан 10.

(Видно поље декларације)

- (1) На декларацији упаковане хране у истом видном пољу, односно у подручју у којем је све наведено, истовремено видљиво морају се наћи сљедећи подаци:
- a) назив хране;
  - b) нето количина (количина пуњења);
  - c) рок употребе или назнака гдје се он налази;
  - d) садржај алкохола, за производе који садрже алкохол.
- (2) У истом видном пољу морају се налазити и други подаци ако је то прописано посебним прописима који се односе на одређену групу хране.
- (3) Подаци наведени на декларацији код хране из члана 9. става (3) овог Правилника не морају се налазити у истом видном пољу.

Члан 11.

(Други декларисани подаци)

- (1) Храна која је обрађена јонизујућим зрацима мора бити означена ознаком **"третирано или обрађено јонизујућим зрацима"** или **"конзервисано зрачењем"**, која мора бити близу назива хране.
- (2) Уколико се храна обрађена јонизирајућим зрачењем користи као састојак друге хране, такав састојак мора бити наведен у листи састојака са ознаком **"третирано"** или **"обрађено јонизујућим зрачењем"** или **"конзервисано зрачењем"**.

Члан 12.

(Паковање гасовима)

Храна која је пакована употребом гасова дозвољених за паковање ради очувања својстава и продужења рока трајања мора бити означена ознаком **"паковано у контролисаном атмосфери"**.

Члан 13.

(Декларисање дозвољених материја)

- (1) Храна која садржи једну или више дозвољених материја за заслађивање мора на декларацији имати ознаку **"са заслађивачем"**, која мора бити наведена уз назив хране.
- (2) Храна која садржи и додатне шећере и дозвољену материју за заслађивање мора на декларацији имати ознаку **"са шећером"** и **"заслађивачем"**, која мора бити наведена уз назив хране.
- (3) Храна која садржи аспартам (Е-951) мора бити додатно означена ознаком **"садржи извор фенилаланина"**.
- (4) Храна која садржи више од 10% додатних полиола мора имати упозорење **"прекомјерно узимање може изазвати лаксативно дејство"**.

Члан 14.

(Декларисање ароматизованих материја)

- (1) Храна ароматизована додавањем кинина и/или кофеина, у списку састојака одмах иза ријечи **"арома"** мора имати назив додатог састојка.
- (2) Пића која су намијењена конзумацији без претходне припреме или након припреме концентрованог или сувог производа, а садрже кофеин из било којег извора у количини већој од 150 mg/l, у истом видном пољу у којем је назив хране морају имати ознаку **"висок садржај кофеина"** те у загради податак о количини кофеина изражен у mg/100ml.
- (3) У случајевима из става (2) овог члана мора се навести и упозорење **"не препоручује се конзумирање лицима осјетљивим на кофеин, обољелим од шећерне болести, трудницама и дјеци, нити мијешање са алкохолом"**.
- (4) Одредбе овог члана не односе се на пића чији је основни састојак кафа, чај или екстракт кафе или чаја, уколико назив хране укључује ријеч "кафа" и "чај".

ДИО ЧЕТВРТИ- ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

1. НАЗИВ ХРАНЕ

Члан 15.

(Назив хране)

- (1) Назив хране је утврђен посебним прописима који се односе на ту храну, односно одређује се техничким прописима о квалитету за појединачне групе, односно категорије хране.
- (2) Ако назив хране није одређен прописима из става (1) овог члана, или ако такав пропис не постоји, храна може бити означена:
  - a) називом локално прихватљивим и уобичајеним у Босни и Херцеговини;
  - b) описним називом, који је довољно јасан да би купац односно потрошач упознао њена права својства и да би је могао разликовати од друге хране са којом би је могао замијенити.
- (3) Назив хране мора садржавати податке о њеном физичком стању или посебном поступку прераде (нпр. у праху, кондензована, димљена, сушена, пастеризована, брзо смрзнута и сл.), у свим случајевима гдје би изостављање тог податка могло довести кушца, односно потрошача у заблуду.
- (4) Назив хране не може се замијенити робним знаком, заштитном марком, популарним именом или измишљеним називом.

2. СASTOЈЦИ ХРАНЕ

Члан 16. (Састојак хране)

- (1) Састојак хране је свака компонента, односно материја, укључујући адитиве и ензиме, који се употребљава у производњи или у припреми хране и присутан је као такав или у измијењеном облику у готовом производу.
- (2) У случају да је састојак хране сам по себи производ од неколико састојака, они се сматрају састојцима хране о којој се ради.
- (3) Састојцима из става (1) овог члана не сматрају се:
  - a) компоненте састојака који се у току производног процеса привремено издвоје, а након тога поново врате у мјеру који није већи од првобитног;
  - b) адитиви присутни у храни који нису непосредно додати, већ су унесени у храну са једним или више састојака који садрже те адитиве, а у самом производу немају никакву технолошку функцију;
  - c) адитиви који се као помоћна средства употребљавају у процесу производње, укључујући раствараче и ензимске препарате;
  - d) материје, односно супстанце које се само у одређеним количинама користе за дисперговање (отапање), стандаризацију или растварање адитива или арома;
  - e) материје које нису адитиви али се употребљавају на исти начин и са истом сврхом као и помоћне материје у процесу производње и које су још присутне у готовом производу, чак и у промијењеном облику.

Члан 17. (Листа састојака)

- (1) У листи састојака морају бити наведени сви састојци хране по опадајућем редослиједу у односу на њихову масу у тренутку употребе у производњи хране.
- (2) Испред листе састојака мора стајати ријеч "**састојци**".

Члан 18. (Изузеци у навођењу састојака)

- (1) Изузетно од одредаба члана 17. став (1) овог Правилника, у листи састојака наводе се на следећи начин:
  - a) додата вода и испарљиве материје морају се навести према редослиједу учешћа њихове масе у готовом производу; количина воде додате као састојак храни представља разлику укупне количине хране и укупне количине свих других употребљених састојака;
  - b) састојци употребљени у концентрованом или дехидрираном (осушеном) облику, који су у процесу производње реконституисани, односно враћени у првобитно стање, могу се навести редослиједом по маси коју су имали прије концентровања или дехидрирања (сушења);
  - c) састојци у случају концентроване или дехидриране хране, коју је прије употребе потребно реконституисати, односно обновити додатком воде, могу се навести по удјела њихове масе у обновљеној храни, под условом да листи састојака претходи ознака као што је "**састојци реконституисане, односно обновљене хране**" или "**састојци хране припремљене за употребу**";
  - d) на листи састојака мјешавина воћа, поврћа или гљива, гдје одређена количина воћа, поврћа или гљива

значајно не преовладава по удјелу масе, састојци се могу наводити произвољним редослиједом, под условом да им претходи ознака "**у промијењивом односу**", иза које непосредно слиједи списак воћа, поврћа или гљива;

- e) на листи састојака мјешавина зачина или зачинског биља гдје количина нити једног зачина или зачинског биља не преовладава по количини масе, састојци се могу наводити произвољним редослиједом, под условом да им претходи ознака "**у промијењивом односу**";
  - f) састојци који чине мање од 2% готовог производа могу бити наведени другачијим редослиједом него остали састојци;
  - g) када се састојци који су слични или се један од њих може замијенити другим употребљавају у производњи или припреми хране а да се тиме не мијења њен састав, природа или вриједност, те ако чине мање од 2% готовог производа, могу се у листи састојака навести под ознаком "**садржи...и/или...**" када је најмање један, од не више од два састојка присутан у готовом производу. Ова одредба не примјењује се на адитиве ни на састојке наведене у Анексу III овог Правилника.
- (2) Навођење воде из става (1) овог члана није обавезно:
    - a) ако количина додате воде не прелази 5% укупне масе готовог производа;
    - b) ако се вода у припреми хране употребљава само за реконституисање односно обнављање одређеног концентрованог или дехидрираног састојака;
    - c) ако се вода употребљава током производње хране, али не улази у састав хране.

Члан 19. (Изузеци у означавању састојака)

- (1) Састојци хране морају бити означени својим посебним називом у складу са чланом 16. овог Правилника осим:
  - a) састојака који спадају у једну од категорија састојака из Анекса I овог Правилника, а ако су саставни дио друге хране, могу се означавати само општим називом те категорије;
  - b) састојака који спадају у једну од категорија адитива, састојака из Анекса II овог Правилника, морају бити означени називом категорије иза којег слиједи њихов специфичан назив или Е-број, ако састојак спада у више од једне категорије неопходно је навести назив категорије која одговара главној технолошкој функцији састојака у храни.
- (2) Изузетно од става (1) тачка a) овог члана, назив категорије састојка која носи општу ознаку "**скроб**" мора се увијек надопунити навођењем његовог специфичног биљног поријекла, када тај састојак може садржавати глутен (скроб добијен из пшенице, ражи, јечма или овса).
- (3) Изузетно од става (1) тачка b) овог члана, назив категорије "**модификовани скроб**" иза којег нема назива адитива нити Е-броја мора увијек бити надопуњен навођењем његовог специфичног биљног поријекла када тај састојак може садржавати глутен (скроб добијен из пшенице, ражи, јечма или овса).

- (4) За адитив који припада категорији киселина, а у свом називу садржи ријеч киселина, довољно је навести само назив адитива без категорије.

Члан 20.
(Означавање алергена)

- (1) Алергене супстанце увијек се морају означити.
- (2) Сваки састојак употребљен у производњи хране који је још увијек присутан у готовом производу, и у промијењеном облику, наведен је у Анексу III овог Правилника. Састојак мора бити означен на декларацији својим посебним називом и међународним заштитним знаком (ако га има).
- (3) Ознака из става (1) овог члана није потребна ако назив хране јасно упућује о којем састојку се ради.
- (4) Састојци наведени у Анексу III допуњују се или мијењају на препоруку Научног одбора за алергене, уз одобрење Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине која га оснива, за које је научно утврђено да под специфичним околностима изазивају или не изазивају алергијске реакције.

Члан 21.
(Декларисање арома у храни)

- (1) Ароме се означавају навођењем ријечи **"арома"** или посебним називом или описом ароме.
- (2) Ознака **"природна"** користи се само за арому чије се ароматичне компоненте састоје искључиво од:
  - a) природно ароматичних супстанци, тј. супстанци одређеног хемијског састава које имају ароматична својства, а која се добијају одговарајућим физичким (укључујући дестилацију и екстракцију растварачима), ензимским или микробиолошким поступцима из материјала биљног или животињског поријекла у сировом облику или послје прераде за исхрану људи традиционалним поступцима за припремање хране (укључујући сушење, торефакцију и ферментацију);
  - b) ароматичних препарата тј. производа, изузев ароматичних супстанци, без обзира да ли су концентровани или не и имају ароматична својства, а добијају се одговарајућим физичким (дестилацијом и екстракцијом растварачима), ензимским или микробиолошким поступцима из материјала биљног или животињског поријекла у сировом облику или послје прераде за исхрану људи традиционалним поступцима за припремање хране (укључујући сушење, торефакцију и ферментацију).
- (3) У опису ароме који указује на одређену храну, ознака **"природна"** користи се само ако је ароматична компонента изолована одговарајућим физичким, ензимским, микробиолошким или традиционалним поступцима за припремање хране искључиво или готово искључиво из те именоване сировине.
- (4) Изузетно од става (1) овог члана, када се кинин и кофеин користе као ароме у храни означавају се називом у списку састојака уз ријеч **"арома"**.
- (5) На декларацији пића која су у промету у облику у којем се конзумирају или у облику послје реконституисања из концентрованог или осушеног производа а садрже и кофеин из било ког извора у садржају већем од 150 mg/l, ознака **"висок садржај кофеина"** истиче се на декларацији у истом видном пољу у којем је и назив производа, а навођењем садржаја кофеина израженим у mg/l.

- (6) Одредбе става (4) овог члана не односе се на пића на бази кафе или чаја и екстракта кафе или чаја када назив под којим се храна продаје садржи ријеч **кафа** или **чај**.

Члан 22.
(Храна сложеног састава)

- (1) Када храна у свом саставу садржи два или више састојака, сматра се сложеном мјешавином састојака која може бити укључена у листу састојака под сопственим називом и изражена укупном количином, ако је непосредно прати листа њених састојака по опадајућем редослиједу.
- (2) Навођење листе састојака сложеног састава из става (1) овог члана није обавезно:
  - a) ако сложена мјешавина састојака чини мање од 2% готове хране, а њена основна сировина је већ поменута у декларацији, осим адитива који се наводе када храна има технолошки учинак;
  - b) ако се сложена мјешавина састојака састоји од зачина и/или зачинског биља који чини мање од 2% готовог производа, изузев адитива који морају бити наведени у случају када у храни имају технолошки учинак;
  - c) ако је сложена мјешавина састојака храна за коју у складу са одредбама овог Правилника није обавезно навођење састојака (нпр. сир, маслац).

Члан 23.
(Необавезно навођење састојака)

- (1) Навођење састојака није обавезно за:
  - a) свјеже воће и поврће које није ољуштено или огуљено, исјецкано или на сличан начин обрађено;
  - b) сирће добијено ферментацијом искључиво од једне сировине која је наведена у имену производа под условом да му се не додаје ниједан други састојак;
  - c) сир, маслац, ферментисано млијеко и павлаку, под условом да нису додати други састојци осим млијечних састојака, ензима и култура микроорганизама неопходних за производњу или соли која је потребна за производњу сира осим свјежег сира и топљеног сира;
  - d) храну која садржи само један састојак и ако је назив хране идентичан називу састојка или ако назив хране омогућава да се може јасно утврдити природа састојка;
  - e) газирану воду, чији опис наводи да је газирана;
  - f) пића која садрже више од 1,2 vol.% алкохола.
- (2) У случају пића која садрже више од 1,2 vol.% алкохола, сваки састојак дефинисан чланом 16. ставом (1) овог Правилника те наведен у Анексу III мора бити означен на декларацији без обзира на посебне прописе.
- (3) Ознака из става (2) овог члана мора садржавати ријеч **"садржи"** иза које слиједи назив тог састојка.
- (4) Изузетно од одредаба става (2) и (3) овог члана, састојак не треба да буде означен ако је већ садржан под својим специфичним називом у листи састојака или у називу пића.
- (5) Посебни захтјеви за означавање вина, воћних вина, других производа од грожђа, вина и воћних вина те њихових производа и јаких алкохолних и алкохолних пића прописани су посебним прописима.

3. ОЗНАЧАВАЊЕ САДРЖАЈА ОДРЕЂЕНИХ САСТОЈАКА ИЛИ КАТЕГОРИЈА САСТОЈАКА

Члан 24.

(Означавање садржаја одређених састојака или категорија састојака)

- (1) Означавање садржаја састојака или категорије састојака употребљених у производњи или припреми хране обавезно је у случајевима када:
  - a) састојак или категорија састојка наведена у називу хране или назив обично наводи на тај састојак;
  - b) састојак или категорија састојка изражена на декларацији ријечима, сликом или графиком (цртежом);
  - c) састојак или категорија састојка суштински одређује карактер намирнице, односно опис хране по чему се она разликује од друге хране са којом се може замијенити.
- (2) Садржај састојака или категорије састојака мора бити изражени у постоцима (%) и одговарати садржају састојака или категорије састојака за вријеме њихове употребе при производњи хране.
- (3) Постотак (%) из става (2) овог члана може бити наведен у називу хране или поред назива или у листи састојака, заједно са одговарајућим називом састојка или категорије састојака на који се односи.

Члан 25.

(Посебности у означавању садржаја или категорија састојака)

Изузетно од одредаба члана 24. став (3) овог Правилника, означавање садржаја или категорија састојака наводи се у следећим случајевима као:

- a) садржај састојака или категорија састојака, код хране која је при загријавању или другачијој преради изгубила влагу, мора одговарати садржају састојака или категорији састојака у готовом производу и бити изражена као постотак (%); када садржај састојака или категорија састојака изражен као постотак прелази 100%, садржај мора бити изражен као маса састојака или категорије састојака у 100 грама готовог производа.
- b) садржај испарљивих састојака или категорија састојака мора одговарати садржају састојака или категорији састојака у готовом производу и бити изражен у постоцима (%);
- c) садржај састојака или категорије састојака употребљених у концентрованом или осушеном облику, обновљених за вријеме производње, која се може наводити према удјелу њихове масе какав су имали прије концентровања или сушења израженом у постоцима (%);
- d) садржај састојака или категорије састојака, код хране која се продаје у концентрованом или осушеном облику, а коју је прије употребе потребно реконституисати додатком воде, може се наводити према удјелу њихове масе у обновљеној храни израженом у постоцима (%).

Члан 26.

(Необавезно навођење садржаја или категорија састојака)

Навођење садржаја састојака или категорије састојака из одредаба члана 24. и 25. овог Правилника не примјењује се за:

- a) састојак или категорије састојака чија је оцијеђена нето маса означена у складу са одредбама посебних прописа из члана 27. овог Правилника;
- b) састојак или категорију састојака чију је садржај већ потребно навести на декларацији у складу са одредбама посебног прописа;
- c) састојак или категорије састојака за које је посебним прописима већ прописан њихов тачан садржај у одређеној храни, без обавезе навођења на декларацији;
- d) састојак или категорије састојака који су наведени у називу хране и не утичу на потрошача у избору хране из разлога што варирање њихових садржаја не мијења карактеристике хране, а није одређујући фактор за потрошача;
- e) мјешавину воћа или поврћа, гдје ниједно воће или поврће битно не преовладава по количини масе, под условом да у листи састојака претходи ознака "у **промјешивом односу**";
- f) мјешавину зачина или зачинског биља, гдје ниједан зачин или зачинско биље не преовладава по садржају масе, под условом да у листи састојака претходи ознака "у **промјешивом односу**";
- g) у случају када се уз назив под којим се храна продаје наводи ознака "са **заслађивачем**" или "са **шећером**".

4. НЕТО КОЛИЧИНА ИЛИ КОЛИЧИНА ПУЊЕЊА

Члан 27.

(Нето количина или количина пуњења)

- (1) Означавање нето количине односно количине пуњења упаковане хране прописано је посебним прописом који се односи на мјеритељске захтјеве за паковања или прописима који се примјењују само на одређену храну.
- (2) Нето количина или количина пуњења хране означава се јединицама масе или запремине:
  - a) за течну храну у литрима, децилитрима или милилитрима,
  - b) за храну која није у течном стању килограмима или грамима,
  - c) за вискозну храну, запремином или масом.

Члан 28.

(Нето количина у збирном паковању)

- (1) За храну у збирном паковању наводи се нето количина појединачног паковања и број појединачних паковања у збирном паковању.
- (2) Подаци из става (1) овог члана не наводе се ако је укупан број појединачних паковања јасно видљив и може се пребројати и ако се види ознака нето количине на појединачном паковању.
- (3) Ако се збирно паковање састоји од два или више појединачних паковања који нису предмет продаје, нето количина се декларише као укупна нето количина збирног паковања.

Члан 29.

(Декларисање чврсте хране у течном средству)

- (1) Ако се чврста храна налази у течном средству чији састав није одређујући фактор за потрошача, на декларацији се поред укупне нето количине наводи нето количина чврсте хране (оцијеђена нето маса).

- (2) Под течним средством из става (1) овог члана подразумијева се: вода, водени раствори соли, расол, водени раствори прехранбених киселина, сирће, водени раствори шећера и осталих заслађивача, воћни или биљни сокови у случају да се ради о воћу или поврћу;
- (3) Течно средство може бити и у смрзнутом стању.

Члан 30.

(Необавезно навођење нето количина)

Навођење нето количине из члана 27. овог Правилника није обавезно за:

- храну која се продаје на комад, а може се пребројати или је број комада наведен на декларацији;
- храну чија је нето количина мања од 5 g или 5 ml, осим када је ријеч о зачинима или зачинским мјешавинама;
- храну која значајно губи масу или запремину и која се продаје на комад или се мјери у присуству купца.

5. РОК УПОТРЕБЕ

Члан 31.

(Рок употребе)

- Рок употребе хране је датум до којег храна задржава своја специфична својства, ако је ускладиштена и чувана на одговарајући начин.
- Рок употребе је минималан рок трајања хране.

Члан 32.

(Означавње минималног рока трајања)

- Минимални рок трајања хране означава се ријечима:
  - "**најбоље употријевити до...**", када датум укључује ознаку дана;
  - "**најбоље употријевити до краја...**", у осталим случајевима.
- Минимални рок трајања хране која је са микробиолошког гледишта брзо кварљива и представља непосредну опасност за људско здравље мора се означити ријечима "**употријевити до...**".
- Иза ријечи наведених у ставу (1) и (2) овог члана слиједи датум или податак на декларацији гдје се датум налази на амбалажи;
- Уз рок употребе наводе се и услови чувања и складиштења хране по потреби, којих се треба придржавати како би храна задржала своја својства.

Члан 33.

(Ознака датума рока употребе)

- Ознаку датума рока употребе чине дан, мјесец и година у некодираном хронолошком реду (**xx дан, xx мјесец, xx или xxxx година**).
- Изузетак од одредбе става (1) овог члана, за храну која је употребљива:
  - највише три мјесеца, довољна је ознака дана и мјесеца;
  - више од три мјесеца, али не више од 18 мјесеци, довољна је ознака мјесеца и године;
  - више од 18 мјесеци, довољна је ознака године.

Члан 34.

(Необавезно навођење рока употребе)

Навођење минималног рока употребе није обавезно за:

- свјеже воће и поврће које није ољуштено или огуљено, исецкано или на сличан начин обрађено, осим за

сјемена са клицама или сличне природне производе као што су клице махунарки;

- пиће које садржи 10% vol. и више алкохола;
- вина, ликерска вина, пјенушава вина, ароматизована вина и сличне производе добијене од разних врста воћа осим грожђа;
- производе од грожђа и вина дефинисана Законом о вину, ракији и другим производима од грожђа и вина ("Службени гласник БиХ", број 25/08), те пића произведена од грожђа или од мошта одређена унутар тарифних бројева 22060091, 22060093 и 22060099;
- безалкохолна освјежавајућа пића, воћне сокове и нектаре те алкохолна пића намијењена угоститељским објектима (добављачима на велико), пакована у амбалажу већу од пет литара;
- пекарске производе и колаче, који се због свог састава и намјене употребљавају у року од 24 сата од момента производње;
- кухињску со која није јодирана;
- сирће;
- кристал шећер;
- производ добијен искључиво од ароматизованог и/или обојеног шећера;
- жвакаће гуме или сличне производе за жвакање;
- појединачне порције сладоледа.

6. СЕРИЈА ИЛИ ЛОТ

Члан 35.

(Ознака серије или лота)

- Под серијом или лотом подразумијева се група хране у промету која је произведена, прерађена и пакована у истим условима.
- Храна стављена на тржиште мора имати ознаку серије или лота.
- Серија или лот се означава јасно, неизбрисиво и видљивим словом "**Л**" и бројем серије или лота који омогућава идентификацију хране.
- У случајевима када се ознака серије или лота може јасно разликовати од осталих ознака на декларацији, може се навести само број серије или лота.

Члан 36.

(Необилежавање серије или лота)

- Изузетно од одредаба члана 35. став (2) овог Правилника, храна стављена на тржиште не мора имати ознаку серије или лота када:
  - је упакована у оригинално паковању у амбалажу чија је површина видног поља мања од 10 cm²;
  - се ради о појединачном паковању чија серија или лот мора бити означена на збирном паковању (нпр. појединачно паковање сладоледа, сладоледни десерт, смјеша за сладолед, функционални сладолед, функционални сладоледни десерт);
  - се продаје крајњем потрошачу неупакована или пакована на захтјев потрошача на мјесту продаје;
  - се ради о пољопривредним производима који се продају или испоручују на привремено складиштење,

припрему или паковање те који су намијењени за даљу прераду.

- (2) Ознаку серије или лота није потребно наводити и у случају хране која је декларисана минималним роком трајања који садржи дан, мјесец и годину, тим редослиједом.

7. САДРЖАЈ АЛКОХОЛА

Члан 37.

(Означавање садржаја алкохола)

- (1) Садржај алкохола односно стварна алкохолна вриједност по волуменским процентима мора бити означена на декларацији код свих пића која садрже више од 1,2% vol. алкохола.
- (2) Испред бројчане ознаке "% vol." ставља се ријеч "алкохол" или "алк."
- (3) Приликом означавања садржаја алкохола дозвољена су следећа одступања:
- код пива које садржи највише 5,5% vol. $\pm$ 0,5% vol.;
  - код пива које садржи више од 5,5% vol. $\pm$ 1,0% vol.;
  - код пића која садрже екстраховано воће или биљке $\pm$ 1,5% vol.;
  - код других врста јаких алкохолних и алкохолних пића $\pm$ 0,5% vol.

ДИО ПЕТИ - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 38.

(Рок за употребу оригиналне амбалаже и етикета)

- (1) Даном ступања на снагу овог Правилника субјекти у пословању са храном дужни су и обавезни да ускладе садржај декларација са овим Правилником.
- (2) Храна у амбалажи оригиналног паковања, произведена прије ступања на снагу овог Правилника, може се стављати на тржиште до истека залиха или истека рока трајања, и то за:
- стаклену амбалажу са трајно утиснутом декларацијом - до двије године;
  - металну амбалажу са трајно утиснутом декларацијом - до двије године;
  - етикете и осталу амбалажу - до једне године.

Члан 39.

(Службена контрола и инспекцијски надзор)

Службена контрола и инспекцијски надзор спроводиће се на начин прописан важећим законским прописима.

Члан 40.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 175/08
8. маја 2008. године
Сарајево

Председавајући
Савјета министара БиХ
др **Никола Шпирић**, с. р.

АНЕКС I

Категорије састојака које се без специфичног назива могу означавати именом категорије којој припадају

Назив	Ознака
Рафинисана уља осим маслиновог уља	“уље“ уз додаток - придјева 'биљно' или 'животињско'; или навођењем специфичног биљног или животињског поријекла придјев 'хидрогенизирано' мора се навести уз ознаку за хидрогенизирано уље
Рафинисане масти	'Маст', уз додаток - придјева 'биљна' или 'животињска'; или навођењем специфичног биљног или животињског поријекла Придјев 'хидрогенизирана' мора се навести уз ознаку за хидрогенизиране масти
Мјешавине брашна од двије или више врста житарица	Брашно пропраћено пописом житарица од којих је добијено, према опадајућем редослиједу заступљености
Скробови, као и скробови модифицирани физикалним методама или ензимима	'Скроб'
Све врсте риба, тамо гдје риба представља састојак друге хране и под условом да назив и представљање такве хране неспомиње одређену врсту риба	'Риба'
Све врсте сира, тамо гдје сир или мјешавина сира представља састојак друге хране и под услов да назив и представљање такве хране неспомиње одређену врсту сира	'Сир'
Све зачинско биље које не прелази 2 % масе производа	'Зачинско биље или 'мјешавине зачинског биља'
Сви зачини који не прелазе 2 % масе производа	'Зачин (и)' или 'мјешавине зачина'
Све врсте састојака коришћене у производњи гумених база за гуме за жвакање	'Гуми база'
Све врсте уситњених печених производа од житарица	'Мрвице' или 'хруставци' (како је одговарајуће)
Све врсте шећера	'Шећер'

Безводна декстрога или декстрога монохидрат	'Декстрога'
Глукозни сируп и безводни глукозни сируп	'Глукозни сируп'
Све врсте млијечног протеина (казеини, казеинати и протеини сурутке) и њихове мјешавине	'Млијечни протеини'
Пресовани експелер или рафинисани какао путер	'Какао путер'
Све ушећерено воће које не прелази 10 посто (%) масе производа	'Ушећерено воће'
Мјешавине поврћа које не прелазе 10 % масе производа	'Поврће'
Све врсте вина	'Вино'

Назив			Ознака
Скелетни мишићи (**) сисара и птица погодних за исхрану људи, са природно укљученим или пријањајућим ткивом, гдје укупни садржај масти и везивног ткива не прелази вриједности наведене у наставку и гдје месо чини састојак другог производа. Производи који потпадају под назив "механички откоштено месо" *** су искључени из ове дефиниције			"... месо и назив (и) * "животињских врста од којих потиче
Максимални садржаји масти и везивног ткива за састојке именоване изразом "месо"			
Врста	Маст (%)	везивно ткиво (%)	
Сисари (осим меса зечева, свиња) и мјешано месо у којем преовладава месо сисара	25	25	
Свињско месо	30	25	
Месо перади и зечје месо	15	10	
1) садржај везивног ткива израчунава се на основу омјера између садржаја колагена и месних бјеланчевина. За садржај колагена узима се садржај хидроксипирулина помножен фактором 8.			
Ако се надмаше ове максималне границе, али су задовољени сви остали критеријуми за дефиницију меса, садржај "меса" мора се у складу са тим промијенити наниже и у листи састојака се мора			

поменути поред израза "... месо" и присуство масти и/или везивног ткива.	
--	--

(*) За ово означавање, ознака се може замијенити изворним (генеричким) називом састојака дотичне животињске врсте,

(**) дијафрагма и жвакаћи мишићи дио су скелетног мишића, а искључени су срце, језик, мишићи главе (осим жвакаћих мишића), мишићи карпуса, тарсуса и репа,

(***) механички откоштено месо је месо које се добија механичким одвајањем од кости, на којима су дијелови меса, осим кости главе, кости екстремитета, нижелопатичних односно тарзалних зглобова и кичменог стуба свиња.

АНЕКС II**САСТОЈЦИ КОЈИ МОРАЈУ БИТИ ОЗНАЧЕНИ НАЗИВОМ КАТЕГОРИЈЕ
КОЈОЈ ПРИПАДАЈУ, ПОПРАЋЕНИМ СПЕЦИФИЧНИМ НАЗИВОМ
САСТОЈАКА ИЛИ ЕС - БРОЈЕМ**

1. Боје
2. Конзерванси
3. Антиоксиданси
4. Емулгатори
5. Згушњивачи
6. Средства за желирање
7. Стабилизатори
8. Појачивачи укуса
9. Киселине
10. Регулатори киселости
11. Средства против згрудњавања
12. Модификовани скроб ⁽¹⁾
13. Средства за заслађивање
14. Средства за растреситост
15. Средства против стварања пјене
16. Средства за полирање (глазирање)
17. Емулгујуће соли ⁽²⁾
18. Средства за третирање брашна
19. Учвршћивачи
20. Средства за задржавање влаге (хумектанти)
21. Средства за повећање запремине
22. Потисни гасови
23. Ензими

⁽¹⁾ Специфичан назив или ЕС - број не треба бити наведен,

⁽²⁾ Само код прерађених сирева и производа од прерађених сирева.

АНЕКС III**АЛЕРГЕНИ КОЈИ СЕ МОРАЈУ НАВОДИТИ* :**

- Житарице које садрже глутен (пшеница, раж, јечам, зоб, дурум спелт и камут варијетети дурум пшенице, ...) и обиљежено међународним заштитним знаком.
- Ракови и производи од ракова,
- Јаја и производи од јаја,
- Риба и производи од риба,
- Кикирики и производи од кикирикија,
- Соја и производи од соје,
- Млијeko и производи од млијeka (укључујући и лактозу),
- Коштуничаво -орашасто воће - *не односи се на кокосов орах или pine nut ,
тињоли орашасте плодови бора ,*
- Целер и производи од целера,
- Горушица и производи од горушице,
- Сјеме сусама и производи од сјемена сусама,
- Сумпор диоксид и сулфити у концентрацији већој од 10 mg/kg или 10 mg/l изражени као SO₂.

Напомена:

*Алергија или преосјетљивост на храну је реакција организма на неки од састојака хране, сматрајући га страном материјом (антиген), а посљедичном промјеном имунолошког одговора организма.

*Алерген је организму страна материја која може изазвати алергијску реакцију.

*Интолеранција или неподношљивост неке хране и/или њених састојака је узоркована природним или стеченим недостацима у ензиматском и имунолошком систему неопходном за пробаву хране.